

Den 9. maj 2008
J.nr.: 2008-600-00003
Sagsbehandler: Mariam Khalil

U D K A S T

Resumé af forslag til anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ændring af lov om adoption m.v.

1. Indledning

Adoptionsloven (lov nr. 279 af 7. juni 1972) blev sat i kraft for Grønland pr. 1. marts 1976 ved anordning nr. 63 af 26. februar 1976. Anordningen indeholdt de ændringer af adoptionsloven, der var gennemført på daværende tidspunkt.

Adoptionsloven er efterfølgende blevet ændret flere gange, herunder på væsentlige punkter, jf. nedenfor. Kun en af ændringerne af adoptionsloven er blevet sat i kraft for Grønland.

Grønlands Hjemmestyre har anmodet om, at der gennemføres en generel ajourføring af den familieretlige lovgivning for Grønland. Som et led i dette er der udarbejdet forslag til anordning om ikrafttræden for Grønland af lov om ændring af lov om adoption. Ved denne anordning sættes ændringerne af adoptionsloven i kraft for Grønland i det omfang, ændringerne er relevante for Grønland. Ændringerne er i fornødent omfang tilpasset de særlige grønlandske forhold.

Ved anordningen indføres en næsten ensartet lovgivning på adoptionsområdet i hele Riget, da de fleste af ændringerne af adoptionsloven blev sat i kraft for Færøerne pr. 1. april 2007¹. Bestemmelserne om adoptionsforberedende kurser, døgnpleje og formidling af surrogatmoderskab i den danske adoptionslov er dog ikke sat i kraft for hverken Grønland eller Færøerne, jf. pkt. 3.

2. Ændring af retstilstanden for Grønland på adoptionsområdet

De væsentligste ændringer af retstilstanden for Grønland på adoptionsområdet som følge af anordningen gennemgås i det følgende.

2.1. Haagerkonvention af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner

Haagerkonvention af 29. maj 1993 om beskyttelse af børn og om samarbejde med hensyn til internationale adoptioner (Haagerkonventionen af 1993) trådte i kraft for Danmark den 1. november 1997. Samtidig blev der gennemført en række ændringer af adoptionsloven

¹ Ændringerne af adoptionsloven i lov nr. 446 af 9. juni 2004 om ændring af lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forskellige andre love (Regelforenkling på det familieretlige område m.v.) er ikke blevet sat i kraft for Færøerne.

for at bringe den i overensstemmelse med konventionen. Konventionen vil blive sat i kraft for Grønland samtidig med anordningen.

Konventionen har betydning for sager om international adoption på følgende punkter:

Godkendelse af adoptanter i internationale adoptionssager

En international adoption, der er omfattet af konventionen, må kun gennemføres, når de kompetente myndigheder i modtagerstaten har fastslået, at de kommende adoptivforældre er kvalificerede og egnede til at adoptere. Adoption af et barn fra udlandet kan således kun finde sted, når adoptivforældrene er godkendt som adoptanter. Kravet om godkendelse gælder dog ikke, hvis der er en snæver forbindelse mellem ansøgeren og barnet eller dets forældre (familieadoption).

Høring af børn

En international adoption, der er omfattet af konventionen, må kun gennemføres, når de kompetente myndigheder i barnets oprindelsesstat har sikret sig, at barnet er blevet rådgivet og behørigt informeret om virkningerne af adoptionen, og at der er taget hensyn til barnets ønsker og meninger. Dette skal ske under hensyntagen til barnets alder og modenhed.

Dette er i overensstemmelse med artikel 12 i FN's konvention om barnets rettigheder, hvorefter et barn, der er i stand til at udforme sine egne synspunkter, har retten til frit at udtrykke disse synspunkter i alle forhold, der vedrører barnet. Barnets synspunkter skal tillægges passende vægt i overensstemmelse med dets alder og modenhed.

På den baggrund er det i anordningen bestemt, at der ikke bør meddeles bevilling til adoption af et barn, der er fyldt 12 år, uden barnets samtykke, medmindre indhentelse af samtykket skønnes at være til skade for barnet. Inden barnet giver sit samtykke til en adoption, skal der afholdes en samtale med barnet, hvorunder barnet rådgives og informeres om virkningerne af samtykket.

For et barn, der ikke er fyldt 12 år, skal der foreligge oplysninger om dets holdning til adoptionen, i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tilsiger det. Der skal ved afgørelsen i videst muligt omfang tages hensyn til barnets holdning.

Tilsvarende gælder ved ophævelse af adoption.

Vederlag

Efter konventionen kan en adoption kun finde sted, hvis samtykke til adoptionen ikke er opnået mod betaling eller anden form for modydelse. Baggrunden for dette er ønsket om at undgå handel med børn. Anordningen indeholder derfor et forbud mod adoption mod vederlag.

International kompetence

Konventionen fastlægger, at personer, som har bopæl i en kontraherende stat, og som ønsker at adoptere et barn med bopæl i en anden kontraherende stat, skal henvende sig til centralmyndigheden i deres bopælsstat.

I overensstemmelse med dette fremgår det af anordningsforslaget, at en adoptionsansøger, der bor i Grønland, som udgangspunkt kun kan adoptere efter reglerne i anordningen.

Hvis adoptionsansøgeren har bopæl i en anden kontraherende stat, skal ansøgeren adoptere efter reglerne i den pågældende stat. I så fald anerkendes den udenlandske adoption umiddelbart i Grønland.

Autorisation til at formidle børn

Konventionen stiller en række krav til de organer, der er autoriseret til at varetage opgaver efter konventionen. Konventionen stiller bl.a. krav til et autoriseret organs formål, ledelse, medarbejderstab m.v. samt til tilsynet med organet.

Efter anordningsudkastet godkendes autoriserede organer af justitsministeren. AC Børnehjælp og DanAdopt er ved autorisation af 1. august 2006 godkendt til at yde adoptionshjælp vedrørende børn, som ikke har dansk statsborgerskab. Autorisationerne omfatter også formidling af adoption af udenlandske børn til adoption i Grønland.

Centralmyndighed

Familiestyrelsen er udpeget som centralmyndighed for Haagerkonventionen af 1993. Dette vil også omfatte Grønland, når konventionen sættes i kraft der.

2.2. Adoptionssamråd

Efter anordningsudkastet skal der oprettes et samråd for Grønland. Samrådet skal bestå af et medlem med social uddannelse, en jurist og en læge. Medlemmerne og deres stedfortrædere beskikkes af justitsministeren.

Samrådets opgave er at afgive udtalelser til brug for Rigsombudsmandens afgørelse af, om og i hvilket omfang en ansøger kan godkendes som adoptant. Rigsombudsmanden fungerer som sekretariat for samrådet, herunder i relation til indhentelse af de oplysninger om f.eks. ansøgernes forhold, som samrådet har behov for.

Rigsombudsmandens afgørelser i sager om godkendelse som adoptant kan indbringes for Adoptionsnævnet.

2.3. Godkendelse som adoptant

Anordningsudkastet giver justitsministeren hjemmel til at fastsætte regler om godkendelse som adoptant. Efter den danske adoptionsbekendtgørelse stilles der krav til adoptantens alder samt psykiske og fysiske helbredstilstand. Det kræves endvidere, at ægtefæller har levet sammen i mindst 2½ år. Dette svarer til de krav, der i dag i praksis stilles ved adoption i Grønland.

Ved anordningens ikrafttræden vil et tilsvarende regelsæt blive sat i kraft for Grønland.

2.4. Ophævelse af adoptivforhold

Ved ophævelse af et adoptivforhold for en person, der er fyldt 18 år, kan justitsministeren eller retten efter anordningsudkastet bestemme, at den pågældende genindtræder i retsforholdet til den oprindelige slægt, hvis de oprindelige forældre samtykker. I dag er dette alene muligt for adoptivbørn under 18 år.

2.4. Ulovlig formidling

Efter anordningsudkastet er det ulovligt at yde adoptionshjælp (formidling) for personer og organisationer, der ikke har autorisation. Overtrædelse af dette forbud kan straffes.

3. Regelsæt, der ikke sættes i kraft for Grønland

3.1. Adoptionsforberedende kurser

I Danmark er det obligatorisk for adoptionsansøgere at deltage i et adoptionsforberedende kursus som led i godkendelsesproceduren. Det findes ikke hensigtsmæssigt at indføre denne del af godkendelsesproceduren i Grønland².

3.2. Døgnpleje³

Adoptionsloven indeholder forbud mod at yde eller modtage bistand til at gennemføre anbringelse af et barn under 14 år i døgnpleje på længere eller ubestemt tid, medmindre bistanden ydes eller modtages hos en offentlig myndighed eller med forudgående samtykke fra en offentlig myndighed.

Da den sociale lovgivning, herunder døgnpleje af børn, er et særanliggende for Grønland, foreslås bestemmelserne herom ikke sat i kraft for Grønland.

3.3. Surrogatmoderskab⁴

Efter adoptionsloven må hjælp ikke ydes eller modtages med henblik på at opnå forbindelse mellem en kvinde og en anden, der ønsker, at kvinden skal føde et barn til denne.

I Grønland er det ikke ualmindeligt, at en gravid kvinde, der ikke ønsker at beholde barnet, tilbyder barnet til familie, venner eller bekendte, som ikke selv kan få børn. Det foreslås derfor, at reglerne om surrogatmoderskab ikke sættes i kraft for Grønland.

4. Klagemuligheder

Det opretholdes, at Rigsombudsmandens afgørelser kan indbringes for Justitsministeriet (Familiestyrelsen). Afgørelser om godkendelse som adoptant kan dog indbringes for Adoptionsnævnet, jf. pkt. 2.2.

5. Ikrafttræden

Der skal i forbindelse med anordningens ikrafttræden for Grønland udstedes nye administrative forskrifter, og Haagerkonventionen af 1993 skal sættes i kraft for Grønland. Der skal desuden ske etablering af samråd, udfærdigelse af blanketter m.v.

For at give den fornødne tid hertil foreslås det, at anordningens ikrafttræden fastsættes til den 1. juni 2009. Dette ikrafttrædelsestidspunkt forudsætter, at Landstinget vedtager ikrafttrædelsen af anordningen på Efterårssamlingen 2008.

6. Høring

Udkastet til anordning med resumé har været sendt til høring hos Adoptionsnævnet, Rigsombudsmanden i Grønland, Grønlands Landsret, Præsidenten for Østre Landsret, Politimesteren i Grønland, AC Børnehjælp, DanAdopt samt Adoption og Samfund. [Denne høring planlægges foretaget ultimo april 2008]

Efterfølgende er der foretaget høring af Grønlands Hjemmestyre. [Denne høring planlægges foretaget ultimo maj 2008]

² Reglerne om adoptionsforberedende kurser blev ikke sat i kraft for Færøerne ved den seneste adoptionsanordning i 2007.

³ Bestemmelserne om døgnpleje er ikke sat i kraft for Færøerne.

⁴ Bestemmelserne om surrogatmoderskab er ikke sat i kraft for Færøerne